

РЕЦЕНЗИЯ

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен **“доктор”** по: област на висше образование 6. Аграрни науки и ветеринарна медицина, Професионално направление 6.1. Растениевъдство, Научна специалност „Овощарство“

Автор на дисертационния труд:

Тодор Донков Донков редовен докторант към катедра „Лозарство и Овощарство“ при Аграрен университет Пловдив

Тема на дисертационния труд:

ИЗСЛЕДВАНЕ НА НЯКОИ СОРТОПОДЛОЖКОВИ КОМБИНАЦИИ ЗА СЛИВИ И КАЙСИИ

Рецензент: Проф. д-р Боряна Минчева Стефанова,

Институт по планинско животновъдство и земеделие Троян,

ПН 6.1. Растениевъдство, Научна специалност „Овощарство“.

Определена за член на НЖ със заповед РД 16-777 от 23.06.2026 на Ректора на АУ Пловдив.

1. Кратко представяне на кандидата.

Докторантът Тодор Донков Донков е роден на 24.02.1996 г. Висшето си образование придобива в Аграрен университет – Пловдив, където през 2020 г. завършва образователно-квалификационна степен „бакалавър“ по специалност „Агрономство (Полевъдство)“, а през 2021 г. – придобива ОКС Магистър по специалност „Овощарство – производство и управление на продукцията“. От 2022 г. е редовен докторант по научната специалност „Овощарство“ към Аграрен университет – Пловдив.

Професионалното му развитие е изцяло насочено към областта на овощарството. От 2022 г. работи като външен инспектор към КОСБП при „Агенция за биологична сертификация“ ЕООД, където извършва инспекции, оценка на документация и контрол по сертификация на земеделски стопанства.

От 2025 г. заема академичната длъжност „асистент“ в Аграрен университет Пловдив, където провежда учебни упражнения по дисциплините „Основи на овощарството“, „Технологии в овощарството“.

Научната дейност на докторанта е насочена към изследване на влиянието на различни подложки върху растежа, развитието и продуктивността на овощните култури. Резултатите от проведените изследвания са намерили

отражение в научни публикации, отпечатани в рецензирани научни издания, включително *Journal of Mountain Agriculture on the Balkans* и *Acta Horticulturae*, както и в доклади, представени на международни научни форуми.

Докторантът участва активно в международни конференции и специализирани обучения, свързани с обработката на експериментални данни, научните бази данни и методиката на обучението, което допринася за неговото професионално и академично развитие. Носител е на награда „Агроотличник“ за 2024г. за високи постижения в науката и практиката и насърчаване на идващото ново поколение в земеделието и агробизнеса.

2. Актуалност на проблема.

Темата на дисертационния труд е безспорно актуална и има важно значение за развитието на съвременното овощарство. В условията на климатични промени, ограничени водни ресурси и необходимост от повишаване ефективността на производството, изборът на подходящи сортоподложкови комбинации придобива все по-голямо значение.

В дисертацията са разгледани два икономически важни овощни вида – сливата (*Prunus domestica*) и кайсията (*Prunus armeniaca*), при които подложката оказва съществено влияние върху силата на растеж, скороплодността, продуктивността, качеството на плодовете, адаптивността към почвените условия и устойчивостта към неблагоприятни фактори. Докторантът правилно аргументира необходимостта от подобни изследвания, отчитайки преобладаващото използване на семенна джанка в България и необходимостта от внедряване на по-подходящи клонови подложки за създаване на интензивни овощни насаждения. Особено положително впечатление прави стремежът резултатите да бъдат приложими при конкретните почвено-климатични условия на страната, което повишава практическата стойност на разработката.

3. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване.

Основната цел на дисертационния труд е ясно формулирана и е насочена към проучване влиянието на различни подложки върху биологичните и стопанските показатели на сортове сливи и кайсии.

За реализиране на тази цел са поставени конкретни задачи, свързани с оценка на растежните характеристики, протичането на основните фенологични фази, продуктивността, качеството на плодовете и взаимодействието между сорт и подложка. Използваните методи са адекватни на поставените задачи. Авторът прилага класически методи за полски овощарски опити, фенологични наблюдения, биометрични измервания и подходяща статистическа обработка, за период от 3 години, което позволява обективно интерпретиране на получените

резултати. Получени са нови резултати за условията на България и дисертацията има непосредствено практическо приложение.

4. Онагледеност и представяне на получените резултати.

Дисертационният труд е разработен в обем от 148 страници и е структуриран в съответствие с общоприетите изисквания.

Главата „Резултати и обсъждане“ обхваща 58 страници (стр. 46–103). Експерименталните данни са представени чрез 28 таблици и 36 фигури, които онагледяват получените резултати, подпомагат тяхното сравнение и интерпретация и допринасят за по-доброто възприемане на изложението.

Съдържанието следва логиката на проведените експерименти и позволява последователно проследяване на влиянието на различните сортоподложкови комбинации върху изследваните морфологични, физиологични и стопански показатели.

В края на дисертационния труд са формулирани 18 извода, обособени в съответствие с двете основни направления на изследването – при домашната слива и при кайсията. Те са логично структурирани и отразяват основните резултати от проведените изследвания, като кореспондират с поставената цел и задачите на дисертационния труд.

5. Обсъждане на резултатите и използвана литература.

Комплексният характер на проведеното изследване заслужава висока оценка. Авторът е проследил влиянието на различните подложки върху развитието на овощните растения още в етапа на производство на посадъчния материал и е продължил наблюденията в плододаващи насаждения. Подобен цялостен подход значително повишава научната и практическата стойност на дисертационния труд.

Получените експериментални резултати са анализирани последователно и са обсъдени в съпоставка с литературни данни от български и чуждестранни източници. Докторантът не се ограничава единствено с представяне на установените зависимости, а в повечето случаи търси тяхното обяснение чрез сравнение с публикувани резултати при сходни сортоподложкови комбинации и различни почвено-климатични условия.

Резултатите от изследванията върху сливата и кайсията са разгледани самостоятелно, което позволява да се проследят специфичните особености при двата овощни вида и влиянието на използваните подложки върху растежа, продуктивността и качеството на плодовете. Анализът е логически последователен и следва структурата на проведените експерименти.

Използваната литература е обемна и актуална. В библиографската справка са включени 342 литературни източника, като преобладаващата част са публикации на английски език. Това свидетелства за добро познаване на международните научни изследвания по разглежданата проблематика. Литературният обзор обхваща основните направления, свързани с биологичните особености на сливата и кайсията, характеристиките на използваните подложки и влиянието им върху растежа, продуктивността и качеството на плодовете. Считам, че изложението в този раздел е организирано предимно като последователно представяне на литературни данни. По-ясното му структуриране в отделни тематични направления би улеснило проследяването на научните изследвания по разглежданите теми и би аргументирало по-убедително необходимостта от провеждането на дисертационното изследване.

6. Приноси на дисертационния труд.

Представените от автора приноси, като цяло отразяват значимостта на проведените изследвания и ги оценявам положително. Някои от тях обаче, отразяват предимно конкретни експериментални резултати или направените въз основа на тях изводи, затова ги представям в по-обобщен вид.

Научни приноси

- Получени са нови експериментални данни за влиянието на различни клонови и семенни подложки върху растежа, развитието, продуктивността и качеството на плодовете при сортове домашна слива и кайсия, отглеждани при почвено-климатичните условия на България.
- Установени са специфичните особености във взаимодействието между сорт и подложка, като са отчетени различия в растежната сила, встъпването в плододаване, добива и качествените показатели на плодовете.
- Разширени са съществуващите научни познания относно поведението на изследваните сортоподложкови комбинации при двата овощни вида.

Научно-приложни приноси

- Извършена е сравнителна оценка на перспективността на използваните подложки за съвременно овощарско производство.
- Получените резултати имат практическа стойност при избора на подходящи сортоподложкови комбинации за създаване на нови овощни насаждения.
- Направените препоръки могат да бъдат използвани както в производствената практика, така и при бъдещи научни изследвания върху сливата и кайсията.

7. Критични бележки и въпроси.

Дисертационният труд демонстрира добро научно и методично ниво. Направените бележки имат препоръчителен характер и не намаляват неговата научна стойност.

В текста е използвано нестандартното съкращение на родовото име (*Pr.*). Съгласно общоприетите правила на ботаническата номенклатура е препоръчително след първото изписване на родовото име (*Prunus*) то да се съкращава като *P.* (напр. *P. cerasifera*, *P. domestica*, *P. armeniaca*), като този стил следва да бъде прилаган последователно в целия текст.

Синтезиране на част от табличния и графичния материал и отпадане на повтаряща се информация или неинформативни редове (табл. 11; табл. 13) може да оптимизира съдържанието. Това би подобрило прегледността на изложението, без да намали научната стойност на дисертационния труд.

Изводите коректно отразяват получените резултати, но част от тях представляват описание на експериментални наблюдения, без да ги обобщават като научни закономерности.

Напр. извод 6 – Подложките *Ishtara* и *Wavit* не дават издънки (наблюдение). Изводът от този факт е, че чрез използването на клоновете подложки *Ishtara* и *Wavit* се елиминира образуването на коренови издънки, което представлява практическо предимство при отглеждането на сливовите насаждения.

Извод 8 - При семенна джанка и *Ishtara* установихме висок процент на прихващане (над 90%) - също наблюдение. Изводът е, че Високият процент на прихващане при семенна джанка и *Ishtara* показва добра съвместимост със сортовете..., което ги прави подходящи за производство на качествен посадъчен материал.

При сливата авторът установява, че подложките не оказват съществено влияние върху едрината на плодовете. При кайсията е точно обратното. *GF 677* и *Garnem* увеличават едрината. Това е един от най-силните практически резултати. За да се подчертае достатъчно значението му, може да се продължи с това, че по-едър плод означава по-висока търговска стойност, по-добра реализация, по-висока икономическа ефективност.

Въпроси

Защо Коефициентът на ефективност е по-информативен показател от самия добив при оценката на подложките?

Какви са причините една и съща подложка да проявява различен коефициент на ефективност при различните сортове?

Независимо от направените препоръки, които имат предимно

редакционен и интерпретационен характер, дисертационният труд представлява завършено научно изследване с ясно формулирана практическа насоченост. Авторът демонстрира умения за планиране и провеждане на продължителни полски експерименти, за обработка и анализ на значителен по обем експериментален материал и за извеждане на научно обосновани заключения. Получените резултати имат научна и приложна стойност, и представляват полезен принос към изследванията върху сортоподложковите взаимодействия при сливата и кайсията.

От представените ми за рецензиране материали оставам с впечатлението, че Тодор Донков е трудолюбив и целенасочен млад учен, който е положил значителни усилия за реализиране на поставените изследователски задачи. Убедена съм, че натрупаният опит и получените резултати ще бъдат добра основа за бъдещото му научно и професионално развитие.

8. Публикувани статии и цитирания.

Авторефератът в резюмиран вид на 58 стр., отразява обективно структурата и съдържанието на дисертацията, чрез своите 28 таблици и 20 фигури. Отговаря на изискванията за форма и съдържание. В него са отразени и три научни труда от *Journal of Mountain Agriculture on the Balkans*, свързани с дисертацията, в които докторантът не е първи автор, но те са пряко свързани с темата и са част от резултатите. Това напълно покрива националните минимални изисквания, определени от правилника на АУ Пловдив за прилагане на ЗРАС РБ.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на научените и приложените от докторанта, различни методи на изследване, правилно изведените експерименти, направените обобщения и изводи считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО**.

Предлагам да се присъди на **Тодор Донков Донков** образователната и научна степен **„доктор“** в област на висше образование 6. Аграрни науки и ветеринарна медицина, Професионално направление 6.1. Растениевъдство, Научна специалност „Овощарство“.

Дата: 20.08.2026

ИПЖЗ Троян

Подписите в този документ са
заличени

във връзка с чл.4, т.1 от Регламент
(ЕС) 2016/679
(Общ Регламент относно защитата
на данни).